

Малази сваког
четвртка у недјељи

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 3'20
на по године К 1'80
на четврт. год. К —'80
За друге земље: на го-
дину 5 круна. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу уредни-
штву „СРПСКОГ КОЛА
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Србобрана“

Двије мјере.

То је већ обична ријеч оне господе, која су против сељака, да је сељак преварант, да до његове ријечи не треба ништа држати.

— Све су то лопови и преваранти. Само се ви на њиховим колима возите, па ћете далеко стићи — тако они говоре.

Ми нећемо рећи да су сељаци неки свеци. Има их и међу њима, који ће зло урадити, преварити, обманути. Исто тако као и међу господом, или боље као међу свима људима. Кад су пред Христа Жидовски свећеници довели једну грешну жену, и казавши му, како је ухватише у прељуби, запитали га како да је казне, он им је рекао: Који је међу вама без гријеха нека први баца камен на њу. А они кад то чуше, покуњише се и одоше. Христос је хтио овим рећи како нема човјека без погрешке.

Није ни сељак наш без мане. И кад узмемо на ум у какву је он незнању и злу, па ипак није гори од господе, онда тек видимо колико му криво чине они што га крсте преварантом.

Али док су тако немилостиви и строги према сељаку, дотле стишћу очи, да не виде погрешака велике господе.

Кад сељак обећа па не испуни нешто, онда је он преварант. Али кад господин бан и племић Томашић обећа нешто и потпише, па не испуни, онда то није ништа. Господи се великој може. Ех, да је Томашић сиромашни сељак, па да тако шта начини каковом господину, што преко рамена гледа на сељака, како ли би га осуо погрдама: лопов сељачки, варалица парорска.

Но срећом својом велики је господин, па може и ријеч своју погазити, обећање не испунити.

Не користи јадиковати због овакове неправедне двојаке мјере. Од кукања помоћи нема. Него треба окренути батину, па мјерити њима како они мјере народу. Како год они поступају према сељаку, који не држи ријечи, тако треба да поступа и сељак према њима, кад они не одрже обећања и непотписаног, а камо ли потписаног.

Онима који мисле да према народу нису дужни држати своје ријечи, као да народ није састављен од људи, треба показати врата. И онда ће они спустити дубин, кад буду судили народна дјела. Онда ће бити мекши у суђењу туђих гријеха. Али, догод они мисле да им је слободно с нама радити како хоће, а ми им се зато још клањамо, и руке им љубимо, на прва их мјеста мећемо, дотле ће нам мјерити као и до сад и ми нећемо имати права да се тужимо на „криву вагу“.

Избори.

Кандидати коалиције. Срб: Поп *Перо Крајновић*, *Грачац*: поп *Пајо Обрадовић*, *Госпић*: д-р *Винко Кришковић*, *Удбина*: *Јован Вањанин*, *Карлобаг*: д-р *Мијо Мишкулин*, *Кореница*: *Светозар Прибићевић*, *Селце*: д-р *Богослав Мажуранић*, *Бакар*: *Еразмо Барчић*, *Брлог*: д-р *Срђа Будисављевић*, *Врбовско*: д-р *Перо Магдић*, *Огулин*: д-р *Владимир Николић-Подрински*, *Војнић*: *Васо Муачевић*, *Плашки*: д-р *Богдан Медаковић*, *Вргинмост*: *Буде Будисављевић*, *Глина*: прото *Никола Ерцеговац*, *Петриња*: д-р *Лав Мазура*, *Сисак*: *Грга Тушкан*, *Костајница*: д-р *Богдан Стојановић*, *Загреб I.*: д-р *Ђуро Шурмин*, *Загреб II.*: гроф *Мирослав Кулмер*, *Карловац*: д-р *Едмунд Лукинић*, *Јаска*: *Љуба Бабић-Ђалски*, *Крапина*: *Стјепан Церовац*, *Стубица*: д-р *Марко Новосел*, *Клањец*: д-р *Јосип Реберски*, *Златар*: *Аурел Рауер*, *Вараждин*: д-р *Божо Винковић*, *Крижевци*: *Ђуро Копач*, *Копивница*: д-р *Иван Лорковић*, *Новиград*: *Перослав Љубић*, *Беловар*: *Милан Ројц*, *Херцеговац*: *Јосип Кршепелка*, *Чазма*: д-р *Антун Кешер*, *Криж*: *Евгеније Петрековић*, *Св. Ив. Жабно*: подмаршал *Шкрињар*, *Новска*: д-р *Милован Жанић*, *Новоградска*: д-р *А. Бадај*, *Дарувар*: д-р *Мато Латковић*, *Пакрац*: д-р *Миленко Марковић*, *Вилић село*: *Јарослав Шуг*, *Пожега*: д-р *Владимир Турковић*, *Брод*: *Стјепан Коренић*, *Гарчин*: д-р *Светимир Корпорић*, *Вировитица*: д-р *Отон Гавранчић*, *Слатина*: д-р *Перо Белобрк*, *Д. Михољац*: д-р *Фрањо Пољак*, *Валово*: д-р *Иван Лорковић*, *Осијек* доњи град: *Богдан Пе-*

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послије, да га читате.

њић, *Нашице*: Већеслав Вилдер, *Даљ*: Шандор Пошовић, *Вуковар*: д-р Иван Палечек, *Нуштар*: Раде Пауновић, *Шид*: д-р Фрањо Бенеша, *Моровић*: д-р Душан Поповић, *Илок*: д-р Гаверо Манојловић, *Митровица*: д-р Душан Поповић, *Мартинци*: Стеван Чучковић, *Хртковци*: д-р Васа Вукадиновић, *Карловци*: д-р Владимир Николић-Подрински, *Шимановци*: д-р Светислав Поповић, *Винковци*: д-р Густав Гај, *Церна*: Мишко Кутузовић, *Вошњаци*: д-р Живан Бertiћ, *Драганић*: Густав Модрушан.

Аранички кандидира и у Кореници. Томашић се баш заљубио у Славка Араничког. Због њега је погазио своју дану ријеч, њега сада кандидира у Брлогу, њега хоће силом да наметне за посланика српском народу и да покаже како му је стало до њега, кандидира га још и у Кореници против Светозара Прибићевића. Није доста један котар, треба му два. И како се чује, кандидираће га и у Слуњу, у три котара.

Зашто то, пита се сваки Србин, шкрипећи зубима. А то није тешко погодити. Нас Србе не могу влада и Мађари већма осрамотити, него тиме, да учине, како би ма који српски котар изабрао за посланика Араничког. Хајдучи и бунтовници упокорени су, тако ће они онда говорити. С марвом српском може се свашта учинити, кад се учинило то, мислиће они и у будуће биће још мањи пробирачи у начинима како ће с нама поступати.

Но, ни плашљиви мишеви не би изабрали за свог заступника крвника мачка. Неће ни Срби Араничког. Може га Томашић поставити слободно и у двадесет српских котарева за кандидата, слободно му је и пасти у све двадесет. Аранички неће моћи пљувати у српски образ говорећи: „Изабрали су ме они које сам хтио на вјешала попети“, па ма се и Томашић и он поставио на главу.

У крижевачном котару кандидира коалиција ваљаног економа и пријатеља Срба Ђуру Копача. Ми позивамо Србе ратаре да гласају за њега, а никако не за Радићевца. Како Радић пише о нама Србима и шта нам жели, то ћемо донијети у будућем броју „Српског Кола“. Али кад дођу избори онда се он и његови људи знаду умиљавати око Срба и прати им се пријатељи.

Русија.

Петар Велики. (Од 1689. до 1725.) Прве године владе.

Прве године своје владе употрејебио је Петар на учење, колико је могао тада научити од странаца у Москви. У војничким стварима били су му учитељи Швајцарац Лефор и Енглез Гордон, које је начинио ђенералима. Они су

заједно с Петром ударили темељ правој руској војсци. Јер војска, коју је до тада имала Русија, тако звани „стријелци“, била је само налик на војску. Толико је била неизвјежбана и разуздана. Да да примјер другима, Петар је ма да је цар био, почео у војсци копненој служити као прости бомбардир и текар иза 8 година постао је капетан. Исто тако у морнарици ратној почео је с најнижим чином.

Кад је војска у неколико била увјежбана по европском начину, крене с њом 1695. на југ, на Црно Море, да од Турака отме приморски град Азов и тако отвори стиснутој Русији пут на море. Са 31000 момака пошао је и кад је видио да без бродова ратних неће освојити града, он, кад се примакла зима, стане градити бродове. 26.000 радника сјекло је дрвеће и градило бродове. Петар је предњачио свима сијекући, пилећи и тешући. На прољеће бродовље буде готово, те он опколи град и с копна и с мора и освоји га упркос јуначке турске обране 1696. Ту се показало колико вриједи нова војска и рад Петров. Али ту је Петар видио и све погрешке и мане, сву невјештину свију Руса, па и своју. И стога он одлучи поћи у Европу на запад, у Холандију, Енглеску, Француску, да се научи војничкој вјештини и грађењу бродова, и да научи како треба уредити у свему државу. Прије него је кренуо сам, послао је силом 50 синова најбољих руских фамилија у школе у западну Европу, јер руски оцеви и матере до тад нигда нису слали своје дјеце у туђину, па и сад су страховали и роптали против цара.

1697. крене Петар на запад под именом простог десетника Петра Михајлова. Никад до тада ниједан цар руски није прешао граница руских. И стога су се сви стари Руси крстили од чуда, кад су видјели или чули шта уради цар. У граду једном у Холандији (Низоземској) радио је Петар као прости радник у једној фабрици бродова. Кад су га ту препознали и досађивали му својом радозналости, он оде у други град, гдје је опет учио грађење бродова. Раном зором ишао је у радионицу и у зноју лица свог радио. Кад је у подне бацио сјекиру и брадву, учио је рачун, цртање. По подне је опет радио у радионици, а у вече свршавао своје владарске послове, јер сваки дан су долазили гласници из Русије и он их тамо са својим налозима слао. Часка, а камо ли дана није он провео у беспослици. Из Низоземске пође у Енглеску, гдје се још боље изучио грађењу лађа. Из Енглеске пође у Беч, а одатле накани у Италију, кад му стиже страшни глас, да су „стријелци“, стара војска руска, дигли буну против њега ради његових новотарија, које је почео уводити у Русију.

Као вихор појури Петар у Русију иза 17 мјесеци одсуства из ње. И задрхташе сви његови противници старовоље, кад се пронесе глас: Вратио се цар!

Нова војска свладала је још прије доласка Петрова бунтовнике, а он је отпочео ужасни суд: Сестру Софију, коју су бунтовници извикали за царицу, покалуђери, а уз прозор њене собе објеси три вође бунтовника и остави их да ту висе, док нису иза 5 мјесеци спали на земљу сами с вјешала. Један је само прозор био у соби Софијиној и кад год је погледала нањ, видјела је објешене своје пријатеље. Мјесец дана с дана на дан јавно су били мучени бунтовници и вјешани и главе им одсијецане. Сам Петар је пред цијелим свијетом једног дана петорици главе одсјекао, а морао је сваки високи чиновник у Москви бар једну главу одсјећи. Неких дана посјечено их је било по неколико стотина. Свима кажњенима буду куће порушене, да ни камен на камену није остао, а име „стријелци“ буде укинута. Свако ко би се усудио споменути то име био је кажњен.

Тако је страшно судио Петар онима, који су хтјели да омету његов рад о унапређењу и преображењу Русије. **б.**

Бој на Лозници.

1810.

Затјече се паша Али-паша
У Зворнику у својему граду
На ћитапу своје алкурану:
„Ој, да би ме не родила мајка
Ни влахиња ни млада Туркиња,
Већ кобила, која хата мога!
Хоћу силну покупити војску
По Зворнику и по Мулалуку;
Па ћу звати пашу Сребрницу,
Херцеговце соколове Турке,
Мостаране до мора јунаке;
Па ћу звати многе капетане,
Крајишнике љуте убојице,
И четири санџак-алајбега,
Седам паша са седам санџака,
И осмога пашу учтуглију;
Кад сакупим војску у Зворнику,
Поградићу орахове шајке,
Шајке лаке, орахове лађе,
У Зворнику, у мојему граду,
Па ћу шајке спустити низ Дрину,
Ја пред војском покрај Дрине поћи,
С војском сићи до поља Тичара,
На Тичару с војском Дрину прећи,
На Лозницу хоћу ударити,
На Лозницу, моју ђедовину,
Коју ми је ђеде освојио,

У Косову пољу задобио,
У Косову на свијетлу сабљу,
Па од мене Раци преотеше,
Преотеше на љуту срамоту.
Код мојијех пет стотина кмета;
Сад ја кмета немам ниједнога.
Мислим сјести у б'јелу Лозницу
До Илијна ил' до Пантелијна;
А кад сједнем у б'јелу Лозницу,
Похватаћу влашке поглавице:
Јакова ћу на колац набити,
А Луку ћу жива одерати,
Милоша ћу с коњма истргати,
Чупића ћу бритком сабљом посјећ',
Цинцара ћу на ватри спалити;
Кучку једну Богићевић Анту,
Који ми је Јадар посвојио
И под своје крило приватио,
Хоћу њега на коло вргнути;
Ја не могу рала уватити,
Нит' умијем орат' ни копати,
Веће хоћу тако урадити,
Да бих своју изгубио главу;
Већ с' овако живљети не може“.

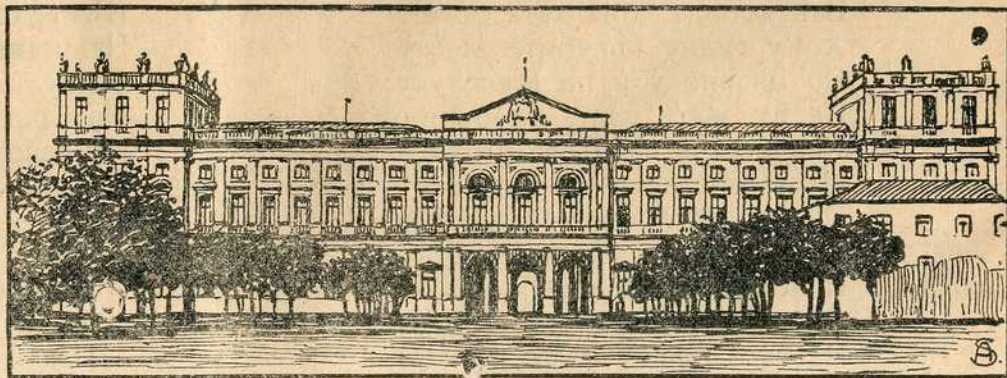
То говори паша Али-паша,
То говори, ал' Бога не моли,
Већ окреће силну купит' војску
По Зворнику и по Мулалуку:
Књигу пише, посла Сребрници,
Другу посла на Херцеговину,
Трећу посла бијелу Мостару
На Мостарце до мора јунаке,
А четврту босанском везиру,
Учтуглији паши Кукавици;
Пету посла у Крајину љуту,
На тридесет и три капетана;
Шесту посла, брате, на четири,
На четири санџак-алајбега;
Седму посла, ев' књигу клетвену
На Бошњаке Турке мусломане,
На мечете и на све џамије,
На све хоће и на све мујезине:
„Ко је Турчин и турског племена,
Те га јесте Туркиња родила
И турскијем мл'јеком задојила,
Те вјерује свеца Мухамеда,
Нек се диже тући ђаурина:
Ђаури нам тешко додијаше,
Нашег цара прво уцв'јелише,
Уцв'јелише, за срце ујеше:
Двије њему земље освојише:
Ођунлију и Маћедонију:
Исјекоше Турке јањичаре,
Јањичаре, цареве синове,
А градове б'јеле поурваше,
Од џамија цркве поградише.
И те би им јаде опростили,
Ал' видите л', ће ће горе бити?“

П'јани власи мировати неће;
 По Зворнику и по Бијељини
 Ми се Турци маћи не смијемо
 Од влашкијех љутијех змајева,
 Прелијећу преко воде Дрине,
 Па се наше Босне приваћају,
 Дочекују по друмов'ма Турке,
 И русе им ос'јецају главе;
 Из чаршије изић' не смијемо
 Нит' на воду Дрину извирити;
 Нека знате, више ћ' јада бити:
 Сву ће нашу Босну посвојити:
 Од'те, доћ'те, ако Бога знате“!

Оде књига по свој Босни славној
 На све Турке, турске поглавице.
 Када Турци књиге проучише,
 Низ образе сузе прољеваше,
 Па скочише на ноге јуначке,
 Из подрума коње изведоше,
 Припасаше свијетло оружје,
 Са свих страна војску сакупише,
 Па Зворнику граду одведоше.
 Кад се Турци под Зворник слеглоше,
 Те их паша на тефтер узео,
 Ал' Турака сто хиљада дође.
 То је паши врло мило било,
 Па он гради орахове шајке,
 Шајке лаке, орахове лађе,
 У Зворнику у својему граду;
 Па он шајке отиште низ Дрину,
 А он с војском покрај Дрине сиће,

На Тичару с војском Дрину преће;
 Изиђоше у поља Лозничка,
 Украј Дрине табор учинише
 И Лозничка поља притискоше:
 Све је бијел чадор до чадора,
 Коњ до коња, јунак до јунака,
 Бојна копља ка'но чарна гора,
 Све с' вијају по пољу барјаци
 Ка'но мрки по небу облаци;
 Товни коњи, а бијесни Турци,
 На алаје по пољу одлазе,
 На Лозницу попријеко гледе.
 Ту су Турци мудри и паметни:
 Бише Турци украј воде Дрине,
 Бише Турци за петнаест дана,
 Не шћедоше заметати кавге.
 А кад своју одморише војску,
 Па се војска у једно сустиже,
 Прије зоре и бијела дана,
 Лозници се граду прикучише,
 На Лозницу сложено ударише,
 Прве Турци шанце освојише
 И по шанцу адет поставише:
 По бедену вргоше барјаке,
 А у шанцу амаз проучише,
 На Лозницу на град ударише;
 Како Турци нагло ударају,
 За беден се рукама приваћају,
 Лозница се из темеља креће.

(Наставиће се).



Португалски краљ Мануел и његов двор.

Буна у Португалској.

Рећи ће ко међу читаоцима овог листа: А шта нам ту пишете о Португалској; шта се то нас тиче; гдје је та земља далеко од нас, тамо на крајњем западу Европе, испод Француске!

Али све оно из чега можемо извадити неки наук за себе тиче нас се још и како, ма где се то збило, макар и на самом месецу. Па тако и ова ствар, јер из

ње можемо баш ми да највише науке поцрпемо, ми који се непрестано још морамо да боримо, који смо увек још потлачени и прогањани.

У Португалској десетинама већ година упропашћиваху народ и државу рђави краљеви и рђаве владе. Безакоња сваке руке, грабљење државног иметка, прогањање свега честитог у земљи бијаше у тој земљи свакидања ствар. Народ је само стењао и плаћао, имао

УНИВЕРЗИТЕТСКА
 БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

је само дужности, а никаквих права. У земљи је додуше био сабор. Али, која корист од сабора, кад је влада код избора правила највећа насиља и протуривала у њега против воље народне своје људе. Народ је био још бешњи, него што би био, да није сабора. Јер сабор је одобрио увек свако недело владино и влада је могла непрестано говорити: Па народ је то одобрио преко сабора свог, што ја радим. Не радим ја то по свом ђефу. Ја вршим вољу сабора, вољу народа. —

А краљеви су држали уз рђаве владе. Због тога је у земљи све више јачао покрет против тлачитеља народних, па и против краљева, који држаху с њима, јачала је странка републиканска, која је хтела укинути краљевство.

Најзад је огорчење народно толико објачало, да се нашло људи, који 1908. године у пролеће убише тадањег краља Карлоса и његова сина старијег на сред престонице Лисабона. Али други син Мануел остане жив и наследи оца. Како је наставио владати очевим начином, расло је све већма беснило народно, док прошле недеље не букну буна. Побунио се народ, а уз народ пристао велик део копнене војске и скоро сва ратна морнарица. Око два сата по поноћи плануо је устанак у престоници Лисабону. Борба се била два дана и у њој је погинуло 1200 људи а рањено их је неколико хиљада. Најзад превладају бунтовници, а краљ са својом породицом побегне главом без обзира на једну лађу и с њоме даље на енглеско земљиште.

Португалска је проглашена за републику. За три месеца обавиће се избори слободни за сабор и сабор ће изабрати председника републике.

Јуначком португалском народу желимо свако добро, јер је заслужио и својом патњом и јуначком борбом с тиранима да му добро буде,

Па какав је то наук за нас у овом догађају? Није тешко довити му се. Срби, кад португалски народ није презао да прогна једног краља и укине једну стародавну краљевску част, зар ћемо се ми у својој борби бојати не краљева, него престојника, биљезника, начелника, пандура, жупана и банова? Кад у Португалској нису људи жалили гинути за слободу, зар ми нећемо за слободу хтети слободно гласати без части и мита? Од нас се не траже животи, од нас се не траже буне и пролевање крви. Од нас се тражи то само да се не продамо: ни трговац за какову дозволу, ни чиновник за напредовање у служби, ни сељак за мито, ни општине за обећавање којекаких потпора, ни котари за обећања цеста.

То се само тражи од нас и ни труна више. Па не будемо ли ни то кадри, не требамо се чудити, што нигда нећемо поћи путем из зла на боље. Јер нећемо ни заслужити.

А.

Сељачки јади.

Из Славоније смо добили од једног тежака ово писмо:

„1908. сadio се жир у нашој близини, у шуми имовне општине Ђурђевачке и то испрва у име одраде шумских штета. Послије су плаћали надничаре са 1 К 40 ф. на дан.

Ј. С. из В. Д. имао је јако друштво а мало штете, неких 10 К. Али у име зараде слао је делавце, свега 132 тежака. Кад је позван шумарији на рачун, одбију му 10 К за штету, а у име зараде даду му 60 К. По броју тежака фали му још 100 К и могуће и више. Сад га понуди оврховодитељ имовне општине Ч. да ће му правити молбу на господарствени уред у Бјеловар, па да ће он добити тај новац. Овај једва дочека. Ч. начини молбу, али наговори у исти мах Ј. С. да му потпише мјеницу од 100 К, и то на три мјесеца. Но послјије 2 мјесеца Ч. опет донесе мјеницу те замоли Ј. С. да продуже тобоже још на 3 мјесеца мјеницу. Овај као неразумни сељак није пазио, да ли је мјеници збиља истекао рок или не, него потпише и ову другу мјеницу. На ову мјеницу дигне Ч. нових 140 К, па реп на леђа и збогом без трага у свијет. Од молбе ништа, а Ј. С. дошло да плаћа као жирант обадвије мјенице и није му остало друго, него да плати обадвије мјенице до задњег филира“.

Тако је, видите, српски сељак изгубио 240 К улудо, због своје лакоумности и луде безазлености, а од оних 100 К зараде ништа не доби.

Кад ће се већ наши сељаци научити да се чувају којекаких протува што молбе и утоке састављају и златна брда им обећавају.

Шта се збива у нас и у свијету.

За „Српско Коло“ послали су нам г.г.: Јован Грујић из Даља 3 К 20 ф. (1 пр.); Мирко Бижић из Црквеног Бока К 1·80 (1 пр.); Данило Дураковић из Петриње 3 К 20 ф. (2 пр.); Јово Живковић из Двора 80 ф. (1 пр.); Јово Никић из Надина у Далмацији 2 К; Петар Окљеша, учитељ из Кнеж. Косе 6 К 30 фил. (3 пр.); Гавро Радаковић из Госпића 4 К 4 ф. Теодор Божичковић, учитељ из Брачеваца 7 К 20 ф. (3 прет.); Васа Кресојевић из Бешенова 80 ф. (1 прет.); Томо Росић, лугар из Рогоже 3 К 20 ф.; Мита Николић из Баваништа, Банат, 1 К 60 ф.; Никола Луић из Метка 1 К; Милутин Рокић из Јасеновца 5 К 10 ф.

На поузданичком састанку с. с. с. у Коларићу скупљено је за „С. К.“ 7 К 20 ф., а

приложише по 1 К Милева Малобабић и Ђуро Вучковић; 2 К Ђуро Опарница; 3 К 20 фил. Вукашин Јоветић.

Свима од свег срца захваљујемо.

Американци за „Српско Коло“. У задње вријеме пристиже нам по мало претплата на „С. К.“ из Америке. Из Питсбурга добили смо уједаред 10 претплатника. Г. Јован Делић послао је 50 К, као претплату на годину дана за Перу Мрвоша, Миту Јовановића, М. Шумоњу, Тоду Рајновића, Милана Косановића, Јову Жегарца, Стевана Шушњара, Јосу Рајновића, Милана Грубачевића и Јована Сивчева.

Сви су они чланови братства питсбуршког „Адам Прибићевић и другови“. Г. Делић прочитао је у сједници братства чланке „Американцима“, који су излазили у „Срп. Колу“, и у којима смо се обратили на Американце наше да помогну претплатом наш лист. И одмах се њих 10 претплатило. Хвала им свима, а ми се радујемо, што је њима довољно неколико ријечи написати, па да помогну одмах српску ствар.

Ништа им није свето. Писали смо како Јаша Томић напада у својој олињалој и отрцаној „Застави“ све најбоље српске уредбе, па и „Савез срп. земљ. задруга“. Но задњих дана напао је тај злодух српског народа још гадније „Привредник“, једну од првих српских уредаба, с којом смо дични пред свима народима, а која ће за неколико година створити хиљаде и хиљаде честитих, имућних, слободних Срба занатлија и трговаца. Убојица Јаша Томић назива рад „Привредника“ „трговина с душама“. И он тражи да управа полаже њему рачун, њему, који је вођа радикалне странке, што је покрала толики народни новац. Њима да полаже рачун Матијевић, који је из свог џепа до сад дао бар 200.000 за унапређивање српске привреде, Исидор Добровић који је дао до сад 30.000 а оставиће још колико више итд., и т. д.

Привредникови бивши шегрти, који су сад већ самостални људи, листом се дижу против гадног писања радикалске крпетине „Заставе“, и у новинама дају изјаве против убојице Јаше Томића.

Хрватска самостална странка. Писали смо како су у коалицији биле двије хрватске странке: напредна странка и хрватска странка права и неколико људи изван сваке странке. Писали смо и о том да ће се хрватске странке спојити у једно, да буде јача коалиција у борби за нашу земљу. То је и учињено. Тако је створена нова хрватска странка, која је узела име: Хрватска самостална странка. Сад дакле у коалицији има једна хрватска и једна српска странка: хрватска самостална и српска самостална странка.

Српско просвјетно друштво ком ће бити задаћа просвјећивање српског народа: књигом, новином поучном, предавањима, течајевима за неписмене и другим начинима, основано је у Загребу. Правила су послана на потврду влади.

Тежачки јади у Босни. Међу кметовима босанским, бер разлике вјере, настало је врење. Издишући управо и гушећи се у тегоби и јаду, кметови у тузланском и бањалучком окружју неће да дају беговима трећине. Тежаци су то објавили и у гомилама великим скупљени траже да буду ријешени кметског јарма. Чине то посве мирно, мирно демонстрирају. Но власти наше не би биле власти, кад не би сваку слободну ријеч сељакову узеле за буну. Оне су научиле да се сељак до земље савија, да очима по прабини повлачи, да цепти и дрхће. Па чим сељак дигне слободно главу, оне намах ударе у дреку: „Буна, буна“, и дај жандаре, дај војску, дај бајонете. Тако су и међу јадне кметове послали бајонете и чак два генерала. Народ ни у ког ни дирнуо није, ником ни влас са главе није пала. Мјесто да народу облакшају, они му трпају на погрбљена леђа силне трошкове за „брахијум“, за издржавање војске.

Али, нека се пазе. Могло би кад тад доћи до обрачуна, кад луда политика од народа начини чопор бијесне звјеради. Онда неће помоћи генерали, као што нису помогли нигдје у свијету.

Прије 100 година, у брзо последије битке на Варварину и сјајне побједе, потукли су Срби и код Лознице другу турску војску, која је на српске устанике била ударила са запада из Босне. У славу те побједе Карађорђевић устаника почињемо доносити данас народну пјесму о том боју на Лозници. Како је подужа, излазиће у неколико бројева.

Различите вијести.

Српска пивовара основана је скоро у Скопљу, престоници цара Душана у Турској. Недавно су опет Срби у Куманову у Турској основали друштво „Привредник“. Српских соколских друштава основано је већ неколико у Турској. У мјесту Дебру опет Срби оснивају српску штедионицу.

Крећу се Срби, крећу на све стране и не даду. Кад су пошли напред већ и Срби у Турској, зар ћемо ми хтети бити последњи.

Србија и Бугарска уговориле су да се од нове године у брзојавни промет између једне и друге уведе ћирилица, а не као пре латиница. Опет један корак унапред. Куд други не поштују ћирилицу, туд је ни сами не поштовасмо доста нигде, па ни у Србији и Бугарској. Како би онда други штовали наше.

Послаше прилог св. цркви Успенија св. Богородице у Србу од које своте узеше у цркву Небо. Литију, Плаштаницу (Христов Гроб), једну камену плочу на којој су имена прилагача:

Ђуро Јованић као коловођа кбр. 51. Нетека 6 дол. или 30 К, Павао Грнинић кбр. 15. Купирово 11 дол. или 55 К, Давид Трбулин кбр. 26. Срб 7 дол. или 35 К, Никола Десница кбр. 117. Срб 6 дол. или 30 К. — Милош Растовић кбр. 35. 6 дол. или 30 К; по 5 дол. или 25 К: Ђуро Растовић кбр. 35, Симо Растовић кбр. 35, Петар Јованић кбр. 1, Ђујо Јованић кбр. 1, Стево Рађеновић кбр. 188, Симо Дамјановић кбр. 191, Милан Десница кбр. 191, сви из Хајдеровца, Симо Буић кбр. 31, Сава Буић кбр. 36, Никола Лаић кбр. 24, Дане Ожеговић кбр. 68, Спасе Војводић кбр. 12, Илија Војводић кбр. 19, Сава Лаић кбр. 25, сви из Нетека, Раде Т. Дамјановић кбр. 104, Миле Петровић кбр. 122, Перица Десница кбр. 144, Ђуро Десница кбр. 143, Симо Н. Десница кбр. 140, Никола Бркић кбр. 126, Мић Бркић кбр. 126 сви из Куновца, Урош М. Шијан кбр. 155, Перо М. Шијан кбр. 155, Наум Шијан кбр. 156, Миле Ђалић кбр. 41, Сава Ђалић кбр. 41, Јово Петковић кбр. 27, Стево Мишковић кбр. 32, Сава Шијан кбр. 2, Миле Петковић кбр. 27 сви из Купирова, Петар Десница кбр. 118, Петар Цигановић кбр. 180, Стево Р. Дамјановић кбр. 130, Мићо Десница кбр. 119, Дане Рађеновић кбр. 143. Пајо Дамјановић кбр. 127, Ђуро Грбић кбр. 11, Илија Рађеновић кбр. 114, Миле Мандић кбр. 16, Марко Пријић кбр. 86, Миле М. Пријић кбр. 89, Илија Зеџ кбр. 61, Миле Рашета, Милан Миљуш кбр. 33, Милан И. Рађеновић кбр. 156 сви из Срба, Миле Наранчић Бос. Крупа.

Као кум Небу и Литији, Миле Ђалић Тодоров, Купирово, положио је 100 К св. цркви у Србу.

Пречасном господину Сими Војводићу, пароху, шаљемо 15 К, да нам пригодом сваке службе Божје моли Бога за здравље.

Да посрашим газде.

Бадава, ми морамо признати да смо народ доста разметљив, кичељив, хвалисав. Волимо да извана покажемо како ми можемо, како смо кадри. Мило нам је споља блистати. Отуд и оно наше надметање у моди, у ђерданима, у дукатима, у држању слава, у сватовским парадама итд. Што Србин воли да се покаже, како може боље него његов комшија, тога нема. За то би Србин дао и дах из себе. Он ће прославити какову параду сјајније од свог комшије, па ма морао због тога једног парадног дана отпасуљивати (јести пасуљ) годину дана.

Тако је то код свију народа који су још заостали у напретку. Ви знате како се дјеца не умију ни с чим да хвале, осим с тим које има боље рухо, накит, играчку. Дочим одрастао, зрио и паметан човјек, и не хвали се

ни с чим, ван пушта да га хвали његов рад, његова вредноћа, његова памет, његова штедљивост. Напредни народи слични су одраслу човјеку, а народи заостали хвалисавом дјетету.

— Виде, мали, мојијех нових опанака!

— Па нека их, мени ће ђако купити још љепше.

— А мени ће мој тајо купити још љепше.

Тако диване дјеца. Чули сте их сто пута.

Такови су Срби, кад се узму као цјелина.

Јер изузетака има.

Да вам испричам један случај:

У једном селу мога краја живи један врло, врло сиромашан сељак. Једног дана дође он учитељу и иште новаца, да их баци у ђевочачки тањир у сватовима. Тога дана у комшилуку били су сватови.

— Па хоће ли бити доста 2 К — пита учитељ.

— Ма неће, господине — вели он — дајте ми 5 К, да посрашим газде.

Видите, браћо, то вам је прави Србин, какав је до сад био, а какав не смије остати ни за живу главу, ако нам није мило пропасти.

Он је такав сиромах, да 5 К свију пореза и намега не плаћа годишње. И зна се јадати на сва уста, како народ убише порези и како се стога не може живсти. А није му тешко бацили 5 К у луди обичај, само да ужива, како је посрамио богатије људе, да покаже пред њима оваковим лудим начином, како он није гоља и нико и ништа, како може „љуснути“ на тањир 5 К!

Разметљивости српска, докле си нас већ довела, па још нисмо врсни да те се отресемо.

А.

Одговори уредништва.

Д. З. у Доб. Писали смо г. адвокату у Вашој ствари.

Свима. Добили смо од ратара неколика писма, у којима нас моле да „метнемо у новине“ њихове комшије, кумове или пријатеље, који су им нешто учинили криво. Ми једаред за увијек овдје изјављујемо да то никад нећемо чинити. „Српско Коло“ није селска баба наклапача, да разноси по свијету којекакве диване и оговоре. Оно неће да дира ни у чије приватне послове. „Српско Коло“ нападаће само оне људе, који се огријеше о ствар која се тиче цијелог српског народа, а у личне зађевице никад се неће плести. То треба да знаду наши претплатници.

Ђ. М. у П. Кад вам ни опћина ни кот. област неће ништа да учине, притужите се равно жупанијској области, опишите у притужби цијелу ствар тачно од почетка. Немојте само никог ружним ријечима у њој називати, јер ће вас казнити.



ТРАЖИ СЕ ЈЕДНА ВРИЈЕДНА СРПСКА ПОРОДИЦА
ЗА ОБРАЂИВАЊЕ ЗЕМЉЕ на пола (20 јутара).
Земља је у близини Босанског Брода. Иста би до-
била марву за орање, а другог блага за разпло-
ђење на пола. ::

: Пријаве слати уредништву „Српског Кола“. :

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА КАО ЗАДРУГА У ДВОРУ.

ПОЗИВ

на

IV. ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

која ће се одржати 8. новембра по н. кал. 1910.
у 2 сата по подне у заводским просторијама.

Дневни ред:

1. Отварање скупштине и овјеровљење при-
сутних скупштинара.
2. Избор двојице честичара за овјеровљење
скупштинског записника.
3. Предлог управног одбора, да се досадања
Српска Штедионица као задруга у Двору пре-
твори у Српску Штедионицу дионичарско
друштво у Двору.
4. Евентуални предлози.
У Двору, 5. октобра 1910. Равнатељство.

50 круна тједне заслужбе

:: или 50—60% провизије ::

добије свако, ко преузме продају мојих
плоча и других артикла од алуминија,
свјетског гласа и без премца. Међу њима
задње новости и божићне артикле, којима
нема конкуренције. Заступање се преноси
и као изузетно занимање. Артикли од
алуминија продају се играјући. Обавијест
и узорциgratis. Стога нико нека не про-
пусти а да не запита. Довољна је допи-
сница. 1722

:: Адреса: ::

Антон Хруби = Müglitz,
(Mähren, Моравска).

Штампа: Српска Штампарија у Загребу.

Свака птица своје јату,
Сваки братац своје брату.

„Српско Братство; задруга за узајамно помагање“,

исплаћује не само посмртнину од **К 2.000** (велико коло),
од **К 1.000** (средње коло) или од **К 500** (мало коло), него се
брине и за сирочад својих редовних чланова.

Српско Братство основало је из свог чистог добитка
и прилога изванредних чланова „Фонд за сирочад Српскога
Братства“. Из тог фонда снабђева се сирочад одјећом и
путним трошком, те се предаје или путем „Привредника“
на занате и трговину, или се школује.

Позивљу се Срби и Српкиње из австроугарске мо-
нархије, који су здрави, а стари су између 24. и 55. го-
дине, да се одмах упишу као редовни чланови (бар у мало
коло) у ову добротворну задругу!

Да задруга узмогне што више српске сирочади спре-
мити за живот, моли она све имућније Србе и Српкиње,
да прилажу за дјецу сиромашније браће и сестара, (јер
не дао Бог, можда тим и нехотице чинимо добро и сво-
јим позним потомцима) те да буду задружни добротвори
(приложе бар једампут најмање К 100), подупирачи (при-
лажу сваке године најмање по К 6) или прилагачи (прилажу
кадгод хоће и колико хоће). — Уписе прима и сва
извјешћа дава Управа (Zagreb, Ilica br. 7), па и повјереници,
гдје их има. 15

МУШКАРЦИ! Цурење, печење и
све болести мехура
лијечи сигурно **ГОНТОЛ**, како то
оверовљене признанице доказују. Гона-
тол се једе, дакле нема шприцања.
Само 3 лончића без даљњег трошка за
12 круна шаље дневно

Љекарна СЛВАТОР, Рума бр. 157.
(Славонија). 1198

-- ПРВО БЈЕЛОВАРСКО ТРГОВАЧКО ДИОНИЧАРСКО ДРУШТВО --
У БЈЕЛОВАРУ

препоручује своје богато творничко складиште свих врсти 1534

господарских и шиваћих стројева.

Наши господарски стројеви су из прве обљубљене и најгласовитије
творнице Ф. и И. Ковар-
жик из Простејова у Мо-
равској, и шиваћи стројеви су
из најгласовитијег фабриката,
„Пфаф“ и систем „Сингер“.
За доброту и каквоћу јамчимо.
Горње стројеве продајемо за
готов новац, као и на оброчно
отплаћивање уз творничке
цијене и обављамо све по-

правке засјецајуће у ову струку брзо и јефтино у властитој ради-
оници

Управа.

Одговорни уредник: Будо Будисављевић.